Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
της 17ης Φεβρουαρίου 2016[1]

Υπόθεση C-572/14

Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH
κατά
Amazon EU Sàrl,
Amazon Services Europe Sàrl,
Amazon.de GmbH,
Amazon Logistik GmbH,και
Amazon Media Sàrl
[αίτηση του Oberster Gerichtshof (Αυστρία)

για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή — Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 — Διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις — Άρθρο 5, σημείο 3 — Έννοια των ενοχών εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας — Οδηγία 2001/29/ΕΚ — Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας — Άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′ — Δικαίωμα αναπαραγωγής — Εξαιρέσεις και περιορισμοί — Αναπαραγωγή για ιδιωτική χρήση — Δίκαιη αποζημίωση — Μη καταβολή — Ενδεχόμενη υπαγωγή στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001»

I – **Εισαγωγή**

1. Με διάταξη της 18ης Νοεμβρίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο την 11η Δεκεμβρίου 2014, το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο) υπέβαλε προδικαστικό ερώτημα περί της ερμηνείας του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 12, σ. 1), καθώς και του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167, σ. 10).

2. Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft mbH (στο εξής: Austro-Mechana) και των Amazon EU Sàrl, Amazon Services Europe Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon Logistik GmbH και Amazon Media Sàrl (στο εξής, ομού: Amazon EU κ.λπ.) ως προς το

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

ζήτημα της διεθνούς δικαιοδοσίας των αυστριακών δικαστηρίων για την εκδίκαση ένδικης αγωγής με την οποία η Austro-Mechana αξιώνει από τις Amazon EU κ.λπ. την καταβολή της αμοιβής που οφείλεται, συμφώνως προς την αυστριακή νομοθεσία, για την πρώτη θέση σε κυκλοφορία εντός της εθνικής επικράτειας υποθεμάτων εγγραφής.

II – **Το νομικό πλαίσιο**

Α — *Το δίκαιο της Ένωσης*

1. Ο κανονισμός 44/2001

3. Ο κανονισμός 44/2001 καταργήθηκε με το άρθρο 80 του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ L 351, σ. 1). Εντούτοις, δυνάμει του άρθρου του 81, δεύτερο εδάφιο, ο κανονισμός 1215/2012 εφαρμόζεται από της 10ης Ιανουαρίου 2015. Δεδομένου ότι η κύρια δίκη άρχισε προ της εν λόγω ημερομηνίας, στην υπό κρίση υπόθεση τυγχάνει εφαρμογής ο κανονισμός 44/2001.

4. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 1, με τίτλο «Γενικές διατάξεις», του κεφαλαίου ΙΙ αυτού, ορίζει:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»

5. Το άρθρο 5, σημεία 1 και 3, του εν λόγω κανονισμού, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 2, με τίτλο «Ειδικές δικαιοδοσίες», του κεφαλαίου ΙΙ αυτού, ορίζει:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους μπορεί να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος:

1) α) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή·

[...]

3) ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός».

2. Η οδηγία 2001/29

6. Το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/29, το οποίο επιγράφεται «Δικαίωμα αναπαραγωγής», ορίζει:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους,

β) στους καλλιτέχνες ερμηνευτές ή εκτελεστές, όσον αφορά την εγγραφή σε υλικό φορέα των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους,

γ) στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους,

δ) στους παραγωγούς της πρώτης υλικής ενσωμάτωσης ταινιών σε φορέα, όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους,

ε) στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, όσον αφορά την υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους, που μεταδίδονται ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής μετάδοσης.»

7. Η παράγραφος 2 του άρθρου 5 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Εξαιρέσεις και περιορισμοί», ορίζει:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2 στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[...]

β) αναπαραγωγές σε οποιοδήποτε μέσο που πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για μη άμεσους ή έμμεσους εμπορικούς σκοπούς, υπό τον όρο ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση που συνεκτιμά την εφαρμογή ή όχι των τεχνολογικών μέτρων του άρθρου 6 στο συγκεκριμένο έργο ή άλλο υλικό,

[...]».

Β — *Το αυστριακό δίκαιο*

8. Το άρθρο 42 του νόμου περί του δικαιώματος του δημιουργού (Urheberrechtsgesetz), της 9ης Απριλίου 1936 (*BGBl.* 111/1936), στην εφαρμοστέα επί της διαφοράς της κύριας δίκης εκδοχή του (στο εξής: UrhG), ορίζει:

«1. Επιτρέπεται η παραγωγή μεμονωμένων αντιγράφων έργου επί χάρτου ή παρόμοιου υλικού φορέα για ιδιωτική χρήση.

2. Επιτρέπεται η παραγωγή μεμονωμένων αντιγράφων έργου επί υλικών φορέων διαφορετικών των μνημονευόμενων στην παράγραφο 1, για ιδιωτική χρήση και για ερευνητικούς σκοπούς, στον βαθμό κατά τον οποίο τούτο δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο μη εμπορικό σκοπό. [...]

[...]»

9. Το άρθρο 42b του UrhG ορίζει:

«1. Ο δημιουργός έργου που έχει μεταδοθεί ραδιοτηλεοπτικώς ή έχει τεθεί στη διάθεση του κοινού ή έχει εγγραφεί σε υλικό φορέα εικόνας ή ήχου για εμπορικούς σκοπούς και το οποίο, εκ της φύσεώς του, αναμένεται να αναπαραχθεί, κατά την έννοια του άρθρου 42, παράγραφοι 2 έως 7, δια της ενσωματώσεώς του σε υλικό φορέα εικόνας ή ήχου, για προσωπική ή ιδιωτική χρήση δικαιούται εύλογης αμοιβής (της αποκαλούμενης «αμοιβής για αναπαραγωγή επί άγραφου υλικού φορέα»), οσάκις υλικοί φορείς τίθενται σε κυκλοφορία εντός της εγχώριας αγοράς για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου· θεωρούνται υλικοί φορείς οι άγραφοι υλικοί φορείς εικόνας ή ήχου που είναι πρόσφοροι για τέτοιου είδους αναπαραγωγές ή άλλοι υλικοί φορείς εικόνας ή ήχου που προορίζονται για τέτοια χρήση.

[...]

3. Στην καταβολή της εύλογης αμοιβής υποχρεούνται τα ακόλουθα πρόσωπα:

1) ως προς την αμοιβή για αναπαραγωγή επί άγραφου υλικού φορέα και την αμοιβή για συσκευές, το πρόσωπο το οποίο, από σημείο εντός της εθνικής επικράτειας ή από την αλλοδαπή, θέτει το πρώτον σε κυκλοφορία στην αγορά, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, τους υλικούς φορείς ή τη συσκευή αναπαραγωγής· [...]

[...]

5. Η αξίωση για την καταβολή αμοιβής δυνάμει των παραγράφων 1 και 2 δύναται να προβληθεί μόνον από εταιρίες συλλογικής διαχειρίσεως.

[...]»

III – **Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα**

10. Η Austro-Mechana είναι εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού η οποία διέπεται από το αυστριακό δίκαιο. Αποστολή της είναι, μεταξύ άλλων, η είσπραξη της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι το εν λόγω άρθρο μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη την επιταγή του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 περί δίκαιης αποζημιώσεως.

11. Ο Amazon είναι διεθνής όμιλος που δραστηριοποιείται στο διαδικτυακό εμπόριο βιβλίων, προϊόντων μουσικής και άλλων ειδών. Εκ των πέντε εναγόμενων στην κύρια δίκη εταιριών του εν λόγω ομίλου τρεις είναι εταιρίες λουξεμβουργιανού δικαίου με έδρα στο Λουξεμβούργο, ενώ δύο είναι εταιρίες γερμανικού δικαίου με έδρα στη Γερμανία. Καμία εκ των εν λόγω εταιριών δεν έχει έδρα ή υποκατάστημα στην Αυστρία. Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου η Austro-Mechana ισχυρίσθηκε ότι οι εναγόμενες συνεργάζονται κατά την πρώτη θέση σε κυκλοφορία εντός της Αυστρίας υποθεμάτων εγγραφής και, ως εκ τούτου, είναι αλληλεγγύως υπόχρεες για την καταβολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής.

12. Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου η Austro-Mechana δήλωσε ότι οι Amazon EU κ.λπ. διαθέτουν στην αυστριακή αγορά υποθέματα εγγραφής τα οποία είτε προορίζονται προς εγκατάσταση σε κινητά τηλέφωνα, παρέχοντας στον χρήστη τη δυνατότητα αναπαραγωγής μουσικής, είτε χρησιμοποιούνται για την επέκταση της αποθηκευτικής μνήμης των εν λόγω τηλεφώνων. Προς τούτο η Austro-Mechana αξίωσε από τις Amazon EU κ.λπ. την καταβολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής. Προκειμένου να προσδιορίσει το ύψος της οφειλόμενης αμοιβής η Austro-Mechana ζήτησε από τις Amazon EU κ.λπ. να της κοινοποιήσουν τα λογιστικά στοιχεία περί των υποθεμάτων εγγραφής που αυτές έθεσαν σε κυκλοφορία στην Αυστρία από της 1ης Οκτωβρίου 2010.

13. Κατά το τρέχον στάδιο της κύριας δίκης η μεταξύ των διαδίκων διαφορά αφορά αποκλειστικώς το ζήτημα αν τα αυστριακά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκαση της αγωγής που η Austro-Mechana άσκησε κατά των Amazon EU κ.λπ., αξιώνοντας την καταβολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής.

14. Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου η Austro-Mechana υποστήριξε ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το δικαίωμα για δίκαιη αποζημίωση κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 σκοπεί στην αποκατάσταση της «ζημίας» την οποία ο φορέας δικαιωμάτων του δημιουργού ή συγγενικών δικαιωμάτων (στο εξής: δικαιούχος) υφίσταται λόγω των αναπαραγωγών για ιδιωτική χρήση. Συνεπώς, η ασκηθείσα από την Austro-Mechana αγωγή αφορά ενοχή εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας η οποία άπτεται του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 και τα αυστριακά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία για την εκδίκασή της.

15. Οι Amazon EU κ.λπ. αντέτειναν ότι το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 τυγχάνει εφαρμογής μόνον οσάκις η αγωγή έχει ως αντικείμενο αξιώσεις εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας. Κατά την άποψή τους, τούτο δεν ισχύει ωστόσο στην περίπτωση της υποχρεώσεως καταβολής της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής, καθώς η εν λόγω υποχρέωση σκοπεί στην αποζημίωση των δικαιούχων για τις συνέπειες ορισμένων πράξεων επιτρεπόμενων από τον νόμο, ήτοι των αναπαραγωγών που προορίζονται για ιδιωτική χρήση, κατά παρέκκλιση από το αποκλειστικό δικαίωμά τους αναπαραγωγής.

16. Με διάταξη της 30ής Απριλίου 2014 το Handelsgericht Wien (Εμποροδικείο Βιέννης) έκανε δεκτά τα επιχειρήματα των Amazon EU κ.λπ. και απέρριψε την ασκηθείσα από την Austro-Mechana αγωγή λόγω ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας.

17. Με απόφαση της 26ης Ιουνίου 2014 το Oberlandesgericht Wien (Ανώτερο Περιφερειακό Δικαστήριο Βιέννης), αποφαινόμενο σε δεύτερο βαθμό, επικύρωσε την απόρριψη της ασκηθείσας από την Austro-Mechana αγωγής για τους ακόλουθους λόγους. Κατ' αρχάς, οι Amazon EU κ.λπ. αποτελούν οφειλέτριες εκ του νόμου επιβαλλόμενης αμοιβής. Εν συνεχεία, η ζημία των δικαιούχων δεν απορρέει από τη συμπεριφορά των Amazon EU κ.λπ. αλλά από τη συμπεριφορά τρίτων, οι οποίοι χρησιμοποιούν τα υποθέματα εγγραφής, τα οποία εμπορεύονται οι Amazon EU κ.λπ., για την παραγωγή αντιγράφων για ιδιωτική χρήση. Τέλος, η χρήση αυτή των υποθεμάτων εγγραφής που διατίθενται στην αγορά από τις Amazon EU κ.λπ. για την παραγωγή αντιγράφων για ιδιωτική χρήση δεν απαγορεύεται. Συνεπώς, κατά το Oberlandesgericht Wien, η ασκηθείσα από την Austro-Mechana αγωγή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001.

18. Κατά της διατάξεως που εξέδωσε το Oberlandesgericht Wien η Austro-Mechana άσκησε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

19. Εκτιμώντας ότι η ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 δεν είναι τόσο πρόδηλη ώστε να αποκλείει κάθε περιθώριο εύλογης αμφιβολίας και λαμβανομένης υπόψη της ιδιότητάς του ως δικαστήριο τελευταίου βαθμού, το Oberster Gerichtshof αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Καταλέγεται η αξίωση καταβολής "δίκαιης αποζημιώσεως" κατ' άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας [2001/29], η οποία εγείρεται σύμφωνα με το αυστριακό δίκαιο κατά επιχειρήσεως που θέτει το πρώτον σε κυκλοφορία στην εγχώρια αγορά υλικό φορέα, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, μεταξύ των αξιώσεων από "ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας" κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού [44/2001];»

IV – **Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου**

20. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου την 11η Δεκεμβρίου 2014.

21. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Austro-Mechana, οι Amazon EU κ.λπ., η Αυστριακή, η Γαλλική, η Ιταλική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

22. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 26ης Νοεμβρίου 2015 παρέστησαν προκειμένου να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους οι εκπρόσωποι της Austro-Mechana και των Amazon EU κ.λπ., καθώς και η Φινλανδική Κυβέρνηση και η Επιτροπή.

V – **Ανάλυση του προδικαστικού ερωτήματος**

Α — *Εισαγωγικές παρατηρήσεις*

23. Με το προδικαστικό ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν από το Δικαστήριο να διευκρινίσει εάν, κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001, καταλέγεται στις αξιώσεις «εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας», κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, αγωγή με την οποία ζητείται η καταβολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 δίκαιης αποζημιώσεως η οποία, κατά το εθνικό δίκαιο, βαρύνει τις επιχειρήσεις που θέτουν το πρώτον σε κυκλοφορία εντός της εθνικής επικράτειας για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου υποθέματα εγγραφής.

24. Κατά το τρέχον στάδιο της κύριας δίκης η μεταξύ των διαδίκων διαφορά αφορά αποκλειστικώς τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 5, σημείου 3, του κανονισμού 44/2001 επί της αγωγής που η Austro-Mechana άσκησε κατά των Amazon EU κ.λπ.

25. Εάν δεν απατώμαι ουδείς εξ όσων υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο αμφισβήτησε το γεγονός ότι, στην περίπτωση κατά την οποία το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 τυγχάνει εφαρμογής επί της αγωγής που η Austro-Mechana άσκησε κατά των Amazon EU κ.λπ., τα αυστριακά δικαστήρια θα έχουν συναφώς διεθνή δικαιοδοσία ως «δικαστ[ήρια] του τόπου όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός» κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως.

26. Συνεπώς, η διαφωνία μεταξύ των υποβαλόντων παρατηρήσεις στο Δικαστήριο εντοπίζεται στο ακόλουθο ζήτημα: εμπίπτει η αγωγή που η Austro-Mechana άσκησε κατά των Amazon EU κ.λπ. στην κατ' άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 έννοια των αξιώσεων «εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας»;

27. Προ της απαντήσεως του εν λόγω ερωτήματος κρίνεται σκόπιμη η περιγραφή του καθεστώτος της προβλεπόμενης από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 εξαιρέσεως της ιδιωτικής αντιγραφής. Συγκεκριμένα, είναι σημαντικό να προσδιορισθούν επακριβώς οι έννομες συνέπειες που επάγεται η απόφαση κράτους μέλους να εφαρμόσει την εν λόγω εξαίρεση, προκειμένου να εξακριβωθεί εάν αγωγή βασιζόμενη σε παράβαση της υποχρεώσεως καταβολής δίκαιης αποζημιώσεως εμπίπτει στην έννοια των αξιώσεων «εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας».

Β — *Το καθεστώς της προβλεπόμενης από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 εξαιρέσεως της ιδιωτικής αντιγραφής*

28. Η εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής συνιστά παρέκκλιση από το —κατ' αρχήν— αποκλειστικό δικαίωμα αναπαραγωγής που το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/29 αναγνωρίζει στους δικαιούχους.

29. Συγκεκριμένα, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της εν λόγω οδηγίας, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να προβλέπουν εξαιρέσεις ή περιορισμούς του δικαιώματος αναπαραγωγής, προκειμένου για αναπαραγωγές που πραγματοποιούνται από φυσικό πρόσωπο για ιδιωτική χρήση και για σκοπούς μη άμεσα ή έμμεσα εμπορικούς (στο εξής: ιδιωτικές αντιγραφές), υπό τον όρον ότι οι δικαιούχοι λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση.

30. Δεδομένου ότι η εξαίρεση της ιδιωτικής αντιγραφής καθιερώθηκε από τον αυστριακό νομοθέτη με τα άρθρα 42 και 42b του UrhG, επιβάλλεται στο στάδιο αυτό ο ακριβής προσδιορισμός των εννόμων συνεπειών της εκ μέρους κράτους μέλους καθιερώσεως της εν λόγω εξαιρέσεως.

31. Στο πλαίσιο του «συνήθους» καθεστώτος που προβλέπεται από το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/29 οι δικαιούχοι απολαύουν του αποκλειστικού δικαιώματος να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν την αναπαραγωγή έργων και λοιπών αντικειμένων τα οποία προστατεύονται από το δικαίωμα του δημιουργού ή συγγενικό δικαίωμα και εμπίπτουν σε κάποια εκ των προβλεπομένων από το εν λόγω άρθρο κατηγοριών (στο εξής: προστατευόμενα έργα ή αντικείμενα). Αντιστοίχως, οι χρήστες έχουν την υποχρέωση να απέχουν από την άνευ αδείας των δικαιούχων αναπαραγωγή των προστατευομένων έργων ή αντικειμένων. Σε περίπτωση παραβάσεως της εν λόγω υποχρεώσεως ο δικαιούχος θα μπορεί να ασκήσει αγωγή για την αποκατάσταση της πραγματικής ζημίας που υπέστη από την άνευ αδείας του αναπαραγωγή. Κατά πάγια νομολογία, μια τέτοια αγωγή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 [2].

32. Οσάκις το προβλεπόμενο από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29 καθεστώς «εξαιρέσεως» καθιερώνεται στην έννομη τάξη κράτους μέλους, το αποκλειστικό δικαίωμα των δικαιούχων για αναπαραγωγή των έργων τους και η αντίστοιχη υποχρέωση των χρηστών να απέχουν από την αναπαραγωγή προστατευομένων έργων ή αντικειμένων καταργούνται ως προς τις ιδιωτικές αντιγραφές. Όπως επισήμανε το σύνολο των υποβαλόντων παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο ενός τέτοιου καθεστώτος, αναγνωρίζεται στους χρήστες το δικαίωμα να προβαίνουν σε ιδιωτικές αντιγραφές προστατευομένων έργων ή αντικειμένων, οι οποίες επιτρέπονται ρητώς. Αντιστοίχως, οι δικαιούχοι δεν δύνανται πλέον να αντιτάσσουν στις εν λόγω ιδιωτικές αντιγραφές το αποκλειστικό δικαίωμά τους αναπαραγωγής.

33. Εντούτοις, προς αντιστάθμιση της καταργήσεως του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής των δικαιούχων και της αντίστοιχης υποχρεώσεως των χρηστών να απέχουν από την αναπαραγωγή των προστατευομένων έργων ή αντικειμένων, το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29 δημιουργεί ένα νέο δικαίωμα υπέρ των δικαιούχων, ορίζοντας ότι αυτοί πρέπει να «λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση».

34. Κατά το Δικαστήριο, εφόσον υπαίτιος της ζημίας του δικαιούχου είναι εκείνος που προβαίνει, για ιδιωτική του χρήση, στην αναπαραγωγή έργου άνευ αδείας του δικαιούχου, κατ' αρχήν το πρόσωπο αυτό υποχρεούται να ανορθώσει την εν λόγω ζημία, χρηματοδοτώντας την αποζημίωση που θα καταβληθεί στον δικαιούχο [3].

35. Επομένως, η καθιέρωση της προβλεπόμενης από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β′, της οδηγίας 2001/29 εξαιρέσεως της ιδιωτικής αντιγραφής στην έννομη τάξη κράτους μέλους συνεπάγεται την αντικατάσταση μιας έννομης σχέσεως με άλλη, καθώς επιφέρει:

— αφενός, την κατάργηση του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής των δικαιούχων και της αντίστοιχης υποχρεώσεως των χρηστών να απέχουν από την αναπαραγωγή των προστατευομένων έργων ή αντικειμένων, προκειμένου για ιδιωτικές αντιγραφές· και

— και, αφετέρου, ως αντιστάθμισμα, το δικαίωμα των δημιουργών να λαμβάνουν δίκαιη αποζημίωση και της αντίστοιχης υποχρεώσεως, η οποία βαρύνει κατ' αρχήν τους χρήστες, χρηματοδοτήσεως της εν λόγω δίκαιης αποζημιώσεως.

2 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Pinckney (C-170/12, EU:C:2013:635, σκέψη 47)· Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215, σκέψη 40) και Hejduk (C-441/13, EU:C:2015:28, σκέψη 38).

3 — Βλ. αποφάσεις Amazon.com International Sales κ.λπ. (C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψη 23)· ACI Adam κ.λπ. (C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) καθώς και Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

36. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι σκοπός της δίκαιης αποζημιώσεως είναι η αποζημίωση των δικαιούχων για την ιδιωτική αντιγραφή των προστατευόμενων έργων ή αντικειμένων τους και, ως εκ τούτου, η αποζημίωση αυτή πρέπει να θεωρείται το αντιστάθμισμα της ζημίας που προκαλείται στους δημιουργούς από την άνευ αδείας τους αντιγραφή [4].

37. Στο καθιερωθέν από τον Αυστριακό νομοθέτη καθεστώς, το οποίο αποτέλεσε αντικείμενο της αποφάσεως Amazon.com International Sales κ.λπ. (C-521/11, EU:C:2013:515), το δικαίωμα των χρηστών για ιδιωτικές αντιγραφές προβλέπεται από το άρθρο 42 του UrhG. Η υποχρέωση καταβολής δίκαιης αποζημιώσεως καθιερώνεται με το άρθρο 42b, παράγραφος 1, του UrhG, κατά το οποίο «ο δημιουργός […] δικαιούται εύλογης αμοιβής (της αποκαλούμενης αμοιβής για αναπαραγωγή επί άγραφου υλικού φορέα)».

38. Κρίνεται εντούτοις σκόπιμη η επισήμανση ότι, υπό το εν λόγω καθεστώς, η προβλεπόμενη από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβή δεν καταβάλλεται στους δικαιούχους απευθείας από τους χρήστες που προβαίνουν στις ιδιωτικές αντιγραφές.

39. Αφενός, δικαιούχος της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής δεν είναι ο κάτοχος του δικαιώματος επί του προστατευόμενου έργου ή αντικειμένου το οποίο αναπαράγεται για ιδιωτική χρήση. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 42b, παράγραφος 5, του UrhG, η αμοιβή καταβάλλεται σε εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως. Κατ' εφαρμογήν αυτής ακριβώς της διατάξεως, η Austro-Mechana, εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού, αξιώνει στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης την καταβολή της εν λόγω αμοιβής.

40. Αφετέρου, υπόχρεος της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής δεν είναι ο χρήστης που προβαίνει σε ιδιωτικές αντιγραφές του προστατευομένου έργου ή αντικειμένου. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 42b, παράγραφος 3, του UrhG, οφειλέτες της εν λόγω αμοιβής είναι τα πρόσωπα που, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, θέτουν το πρώτον σε κυκλοφορία εντός της εθνικής επικράτειας υποθέματα εγγραφής. Κατ' εφαρμογήν αυτής ακριβώς της διατάξεως οι Amazon EU κ.λπ. ενήχθησαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, λόγω της φερόμενης εκ μέρους τους εμπορίας, εντός της Αυστρίας, υποθεμάτων εγγραφής τα οποία προορίζονται προς εγκατάσταση σε κινητά τηλέφωνα, παρέχοντας στον χρήστη τη δυνατότητα αναπαραγωγής μουσικής, ή χρησιμοποιούνται για την επέκταση της αποθηκευτικής μνήμης των εν λόγω τηλεφώνων.

41. Η συγκεκριμένη πτυχή του αυστριακού καθεστώτος εξετάσθηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση Amazon.com International Sales κ.λπ. (C-521/11, EU:C:2013:515).

42. Το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημιώσεως που καταβάλλεται στους δικαιούχους βαρύνει κατ' αρχήν τα πρόσωπα που προβαίνουν σε ιδιωτικές αντιγραφές [5].

43. Εντούτοις, κατά πάγια νομολογία, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών δυσχερειών που παρουσιάζουν ο προσδιορισμός των ιδιωτών χρηστών καθώς και ο εξαναγκασμός τους σε αποκατάσταση της ζημίας που αυτοί προκαλούν στους δικαιούχους του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής, παρέχεται στα κράτη μέλη η ευχέρεια να καθιερώνουν, για τη χρηματοδότηση της δίκαιης αποζημιώσεως, «τέλος ιδιωτικής αντιγραφής» εις βάρος όχι των εν λόγω ιδιωτών, αλλά των προσώπων που διαθέτουν στην αγορά εξοπλισμό, συσκευές και υλικούς φορείς ψηφιακής αναπαραγωγής και τα οποία, ως εκ τούτου, από νομικής απόψεως ή εν τοις πράγμασι, θέτουν τον

4 — Βλ., στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις VG Wort κ.λπ. (C-457/11 έως C-460/11, EU:C:2013:426, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και ACI Adam κ.λπ. (C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 50).

5 — Απόφαση Amazon.com International Sales κ.λπ. (C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψη 23 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία)· βλ., επίσης, αποφάσεις ACI Adam κ.λπ. (C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 51), καθώς και Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, σκέψη 22).

εξοπλισμό, τις συσκευές και τους υλικούς φορείς αναπαραγωγής στη διάθεση ιδιωτών ή παρέχουν σε αυτούς υπηρεσία αναπαραγωγής. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου συστήματος το τέλος ιδιωτικής αντιγραφής βαρύνει τα πρόσωπα που διαθέτουν στο εμπόριο τον εν λόγω εξοπλισμό, τις συσκευές και τους υλικούς φορείς αναπαραγωγής[6].

44. Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει περαιτέρω ότι, εφόσον το εν λόγω σύστημα παρέχει στους υπόχρεους τη δυνατότητα να ενσωματώσουν το ποσό του τέλους ιδιωτικής αντιγραφής στην τιμή διαθέσεως του εν λόγω εξοπλισμού, των συσκευών και των υλικών φορέων αναπαραγωγής στους ιδιώτες ή στην τιμή της παρεχόμενης υπηρεσίας αναπαραγωγής, το τέλος αυτό βαρύνει εν τέλει τον ιδιώτη χρήστη ο οποίος καταβάλλει το σχετικό αντίτιμο, τούτο δε συμφώνως προς τη σκοπούμενη «δέουσα ισορροπία» μεταξύ των συμφερόντων των φορέων του αποκλειστικού δικαιώματος αναπαραγωγής και των συμφερόντων των χρηστών των προστατευόμενων αντικειμένων[7].

45. Όσον αφορά ειδικότερα, το καθιερωθέν με το άρθρο 42b του UrhG σύστημα, το Δικαστήριο επισήμανε ότι το τέλος ιδιωτικής αντιγραφής βαρύνει τα πρόσωπα τα οποία θέτουν σε κυκλοφορία, για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου, υποθέματα εγγραφής πρόσφορα για αναπαραγωγή[8].

46. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, κατ' αρχήν, ένα τέτοιο σύστημα παρέχει στους υπόχρεους τη δυνατότητα να μετακυλίσουν το κόστος του εν λόγω τέλους στην τιμή πωλήσεως υποθεμάτων εγγραφής πρόσφορων για αναπαραγωγή και, ως εκ τούτου, το τέλος ιδιωτικής αντιγραφής, συμφώνως προς την επιταγή της «δέουσας ισορροπίας», βαρύνει εν τέλει τον ιδιώτη χρήστη ο οποίος καταβάλλει το σχετικό αντίτιμο, εάν υποτεθεί ότι ο χρήστης αυτός είναι ο τελικός αποδέκτης[9].

47. Το «χρηματοδοτικό κύκλωμα» που καθιερώνεται με το άρθρο 42b του UrhG εμπλέκει, επομένως, τέσσερις κατηγορίες φορέων και δύναται να συνοψισθεί ως ακολούθως.

48. Οι πωλητές που θέτουν το πρώτον σε κυκλοφορία εντός της εθνικής επικράτειας υποθέματα εγγραφής χρησιμοποιούμενα για ιδιωτικές αντιγραφές οφείλουν τυπικώς να καταβάλουν την «αμοιβή για αναπαραγωγή επί άγραφου υλικού φορέα».

49. Οι εν λόγω πωλητές δύνανται εντούτοις να μετακυλίσουν το κόστος αυτής της αμοιβής στην τιμή πωλήσεως των υποθεμάτων εγγραφής και, ως εκ τούτου, οι χρήστες που προβαίνουν σε ιδιωτικές αντιγραφές χρηματοδοτούν εμμέσως την εν λόγω αμοιβή με την αγορά των υποθεμάτων εγγραφής.

50. Η αμοιβή αυτή, η οποία σκοπεί στην αντιστάθμιση της ζημίας που οι δικαιούχοι υφίστανται λόγω των ιδιωτικών αντιγραφών, πρέπει να καταβληθεί από τον πωλητή υποθεμάτων εγγραφής σε εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού, όπως η Austro-Mechana στη διαφορά της κύριας δίκης. Πράγματι, κατά το αιτούν δικαστήριο, αποστολή της Austro-Mechana είναι, μεταξύ άλλων, η είσπραξη της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής.

51. Υπό το πρίσμα αυτού του ρυθμιστικού πλαισίου επιβάλλεται να εξετασθεί εάν η αγωγή που η Austro-Mechana άσκησε κατά των Amazon EU κ.λπ., με την οποία αυτή αξιώνει την καταβολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001.

6 — Απόφαση Amazon.com International Sales κ.λπ. (C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψη 24 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία)· βλ., επίσης, στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις ACI Adam κ.λπ. (C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 52), καθώς και Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, σκέψη 23).

7 — Απόφαση Amazon.com International Sales κ.λπ. (C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία)· βλ., επίσης, στο ίδιο πνεύμα, αποφάσεις ACI Adam κ.λπ. (C-435/12, EU:C:2014:254, σκέψη 52), καθώς και Copydan Båndkopi (C-463/12, EU:C:2015:144, σκέψη 53).

8 — Απόφαση Amazon.com International Sales κ.λπ. (C-521/11, EU:C:2013:515, σκέψη 26).

9 — Όπ.π. (σκέψη 27).

Γ — *Επί της δυνατότητας εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001*

52. Κατά το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001, πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους δύναται να εναχθεί σε άλλο κράτος μέλος, για ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου επήλθε ή ενδέχεται να επέλθει το ζημιογόνο γεγονός.

53. Επί της διατάξεως αυτής καθώς και επί του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τις μεταγενέστερες συμβάσεις περί προσχωρήσεως νέων κρατών μελών στην εν λόγω σύμβαση (στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών), άρθρου το οποίο η ως άνω διάταξη διαδέχθηκε, υφίσταται πλούσια νομολογία [10].

54. Ο εν λόγω κανόνας ειδικής δωσιδικίας συνιστά παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή που διατυπώνεται με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, κατά τον οποίον τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος κράτους μέλους ενάγονται, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, ενώπιον των δικαστηρίων του εν λόγω κράτους μέλους.

55. Δεδομένου ότι η διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων του τόπου όπου επήλθε ή ενδέχεται να επέλθει το ζημιογόνο γεγονός συνιστά κανόνα ειδικής δωσιδικίας, αυτή πρέπει να ερμηνεύεται στενώς, ενώ ερμηνεία βαίνουσα πέραν των ορίων των περιπτώσεων που καταλαμβάνει ρητώς ο κανονισμός 44/2001 δεν χωρεί [11].

56. Κατά πάγια νομολογία, στην κατ' άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 έννοια των ενοχών εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας εμπίπτει κάθε αξίωση που εγείρει ζήτημα ευθύνης του εναγομένου και η οποία δεν συνδέεται με «διαφορές εκ συμβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του εν λόγω κανονισμού [12].

57. Με γνώμονα την εν λόγω νομολογία επιβάλλεται να εξετασθεί, σε πρώτο χρόνο, εάν αγωγή με την οποία επιδιώκεται η καταβολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 δίκαιης αποζημιώσεως, όπως η ασκηθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης, συνδέεται με «διαφορά εκ συμβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο ά, του κανονισμού 44/2001 [13]. Σε περίπτωση αποφατικής απαντήσεως επί του εν λόγω ερωτήματος, θα πρέπει, σε δεύτερο χρόνο, να εξετασθεί εάν μια τέτοια αγωγή δύναται να θεωρηθεί αξίωση εγείρουσα ζήτημα ευθύνης του εναγομένου [14].

1. Η ασκηθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης αγωγή δεν συνδέεται με «διαφορά εκ συμβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχεία α', του κανονισμού 44/2001

58. Κατά το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001, πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους δύναται να εναχθεί σε άλλο κράτος, προκειμένου για διαφορά εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή που αποτελεί τη βάση της αξιώσεως.

10 — Υπενθυμίζεται ότι η σχετική με τις διατάξεις της Συμβάσεως των Βρυξελλών ερμηνεία του Δικαστηρίου ισχύει και για τις διατάξεις του κανονισμού 44/2001, οσάκις οι διατάξεις των δύο αυτών νομοθετημάτων μπορούν να θεωρηθούν ομόλογες. Τέτοια σχέση υφίσταται πράγματι μεταξύ, αφενός, των σημείων 1, στοιχείο α', και 3 του άρθρου 5 του κανονισμού 44/2001 και, αφετέρου, των σημείων 1 και 3 του άρθρου 5 της Συμβάσεως των Βρυξελλών (απόφαση Brogsitter, C-548/12, EU:C:2014:148, σκέψη 19 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

11 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, σκέψη 14 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) σε σχέση με την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών· Pinckney (C-170/12, EU:C:2013:635, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και Hi Hotel HCF (C-387/12, EU:C:2014:215, σκέψη 26).

12 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Καλφέλης (189/87, EU:C:1988:459, σκέψη 17) σε σχέση με την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών· Brogsitter (C-548/12, EU:C:2014:148, σκέψη 20) και Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, σκέψη 44).

13 — Βλ. κατωτέρω, σημεία 58 έως 61 των προτάσεων.

14 — Βλ. κατωτέρω, σημεία 62 έως 90 των προτάσεων.

59. Κατά πάγια νομολογία, μολονότι το άρθρο 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001 δεν προϋποθέτει τη σύναψη συμβάσεως, η εφαρμογή της διατάξεως αυτής τελεί υπό τον όρον του προσδιορισμού συγκεκριμένης παροχής, δεδομένου ότι, βάσει της εν λόγω διατάξεως, η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται με γνώμονα τον τόπο όπου εκπληρώθηκε ή πρέπει να εκπληρωθεί η αποτελούσα τη βάση της αξιώσεως παροχή. Συνεπώς, η εφαρμογή του προβλεπομένου από την εν λόγω διάταξη κανόνα ειδικής δωσιδικίας για διαφορές εκ συμβάσεως προϋποθέτει τον προσδιορισμό νομικής υποχρεώσεως την οποία πρόσωπο έχει αναλάβει ελευθέρα βουλήσει έναντι άλλου και η οποία αποτελεί τη βάση της ένδικης αγωγής [15].

60. Στην υπόθεση της κύριας δίκης η υποχρέωση καταβολής δίκαιης αποζημιώσεως επιβάλλεται από το άρθρο 42b του UrhG, το οποίο μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη την προβλεπόμενη από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 επιταγή περί δίκαιης αποζημιώσεως. Εκ της νομικής προελεύσεως της εν λόγω υποχρεώσεως καταβολής προκύπτει ότι αυτή δεν ανελήφθη ελευθέρα βουλήσει από τις Amazon EU κ.λπ. έναντι της Austro-Mechana κατά την έννοια της προμνησθείσας νομολογίας, αλλά επεβλήθη στους πωλητές υποθεμάτων εγγραφής από τον Αυστριακό νομοθέτη, ο οποίος έκανε χρήση της παρεχόμενης από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 ευχέρειας.

61. Συνεπώς, αγωγή με την οποία επιδιώκεται η καταβολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 δίκαιης αποζημιώσεως, όπως η ασκηθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν συνδέεται με «διαφορά εκ συμβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001, όπως ορθώς επισήμαναν με τις γραπτές παρατηρήσεις τους η Austro-Mechana, η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή.

2. Η ασκηθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης αγωγή «εγείρει ζήτημα ευθύνης του εναγομένου»

62. Προκειμένου να καθορισθεί εάν η ασκηθείσα από την Austro-Mechana αγωγή άπτεται των ενοχών «εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 επιβάλλεται περαιτέρω να εξακριβωθεί, κατ' εφαρμογήν της προμνησθείσας με το σημείο 56 των προτάσεων νομολογίας, εάν αυτή συνιστά «αξίωση η οποία εγείρει ζήτημα ευθύνης του εναγομένου».

63. Εκτιμώ, όπως η Αυστριακή Κυβέρνηση, η Γαλλική Κυβέρνηση και η Ιταλική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή, ότι η ασκηθείσα από την Austro-Mechana αγωγή εγείρει ζήτημα ευθύνης των Amazon EU κ.λπ. και, συνεπώς, άπτεται των ενοχών «εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001.

64. Εισαγωγικώς, κρίνεται σκόπιμη η υπόμνηση ότι, λαμβανομένου υπόψη του γράμματός του, το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 καλύπτει ένα ευρύ φάσμα ειδών ευθύνης [16].

65. Περαιτέρω, το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 απονέμει διεθνή δικαιοδοσία ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας στο δικαστήριο του τόπου όπου επήλθε ή ενδέχεται να επέλθει το ζημιογόνο γεγονός. Από το γράμμα της διατάξεως αυτής δύναται να συναχθεί ότι αγωγή με την οποία επιδιώκεται η ικανοποίηση αξιώσεως εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας πρέπει κατ' ανάγκην να βασίζεται σε «ζημιογόνο γεγονός».

15 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Engler (C-27/02, EU:C:2005:33, σκέψεις 50 και 51 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) σε σχέση με την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών· Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, σκέψεις 46 και 47), καθώς και Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, σκέψη 39).

16 — Βλ., στο ίδιο πνεύμα, σε σχέση με την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, απόφαση Bier (21/76, EU:C:1976:166, σκέψη 18).

66. Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ευθύνη εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας δύναται να ληφθεί υπόψη μόνον εφόσον είναι δυνατή η θεμελίωση αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της ζημίας και του γενεσιουργού αυτής γεγονότος [17]. Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει επίσης ότι το γενεσιουργό της ζημίας γεγονός και η υλική εκδήλωση της ζημίας συναποτελούν τα δύο ιδρυτικά της ευθύνης στοιχεία [18].

67. Εκ των προεκτεθέντων προκύπτει ότι «αξίωση η οποία εγείρει ζήτημα ευθύνης του εναγομένου», κατά την έννοια της προμνησθείσας με το σημείο 56 των προτάσεων νομολογίας, πρέπει να βασίζεται σε ζημιογόνο γεγονός, ήτοι σε πράξη που αποδίδεται στον εναγόμενο και η οποία φέρεται να προκάλεσε ζημία σε άλλον.

68. Είναι, κατά την άποψή μου, αδιαμφισβήτητο ότι η ασκηθείσα από την Austro-Mechana αγωγή στην υπόθεση της κύριας δίκης βασίζεται σε τέτοιο ζημιογόνο γεγονός.

69. Συγκεκριμένα, η αγωγή της Austro-Mechana βασίζεται επί της νέας νομικής υποχρεώσεως που δημιουργήθηκε με την καθιέρωση, εκ μέρους του Αυστριακού νομοθέτη, της εξαιρέσεως της ιδιωτικής αντιγραφής, ήτοι επί της υποχρεώσεως καταβολής δίκαιης αποζημιώσεως, η οποία αποκαλείται «αμοιβή για αναπαραγωγή άγραφου επί άγραφου υλικού φορέα» [19].

70. Στην υπόθεση της κύριας δίκης το άρθρο 42b του UrhG επιβάλλει την εν λόγω υποχρέωση στους πωλητές που θέτουν το πρώτον σε κυκλοφορία στην αγορά υποθέματα εγγραφής χρησιμοποιούμενα για ιδιωτικές αντιγραφές, όπως υποστηρίχθηκε ότι πράττουν οι Amazon EU κ.λπ., τούτο δε προς όφελος της Austro-Mechana, εταιρίας συλλογικής διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού [20].

71. Συνεπώς, εφόσον διαπιστωθεί ότι οι Amazon EU κ.λπ. έθεσαν πράγματι το πρώτον σε κυκλοφορία στην αγορά τέτοια υποθέματα εγγραφής, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι η εκ μέρους τους μη καταβολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής προκαλεί ζημία στην Austro-Mechana υπό τη μορφή της μη εισπράξεως, εκ μέρους της τελευταίας, της «αμοιβής για αναπαραγωγή επί άγραφου υλικού φορέα».

72. Κατά την άποψή μου, εκ των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το «ζημιογόνο γεγονός» επί του οποίου βασίζεται η ασκηθείσα από την Austro-Mechana αγωγή, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001, συνίσταται στην προσαπτόμενη στις Amazon EU κ.λπ. παράλειψη καταβολής, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής, παράλειψη η οποία προκαλεί ζημία στην Austro-Mechana.

73. Η ερμηνεία αυτή ερείδεται, κατά την άποψή μου, στην προμνησθείσα με το σημείο 36 των προτάσεων νομολογία, κατά την οποία σκοπός της δίκαιης αποζημιώσεως είναι ακριβώς η αντιστάθμιση της ζημίας που οι δικαιούχοι υφίστανται από τις άνευ αδείας τους ιδιωτικές αντιγραφές των προστατευόμενων έργων ή αντικειμένων.

74. Η νομολογιακή αυτή θέση πρέπει απλώς να προσαρμοσθεί στο πλαίσιο της υποθέσεως της κύριας δίκης, καθώς το άρθρο 42b του UrhG ορίζει ότι η εν λόγω αμοιβή δεν καταβάλλεται απευθείας στους δικαιούχους, αλλά σε εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού, όπως είναι η Austro-Mechana. Συνεπώς, τη ζημία που απορρέει από ενδεχόμενη άρνηση καταβολής της εν λόγω αμοιβής υφίστανται η Austro-Mechana και, συνεπεία τούτου, εμμέσως οι δικαιούχοι.

17 — Αποφάσεις Bier (21/76, EU:C:1976:166, σκέψη 16), σε σχέση με την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, και DFDS Torline (C-18/02, EU:C:2004:74, σκέψη 32).

18 — Απόφαση Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364, σκέψη 18).

19 — Βλ. ανωτέρω, σημεία 33 έως 37 των προτάσεων.

20 — Βλ. ανωτέρω, σημεία 38 έως 40 των προτάσεων.

75. Κατά την άποψή μου, μια τέτοια περίπτωση άπτεται του ίδιου του πυρήνα των ενοχών εξ αδικοπραξίας, δεδομένου ότι η άρνηση καταβολής της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής παραβιάζει το αυστριακό δίκαιο και προκαλεί ζημία στην Austro-Mechana.

76. Κρίνεται εντούτοις σκόπιμη η απόκρουση ορισμένων επιχειρημάτων προβληθέντων από τις Amazon EU κ.λπ. και από τη Φινλανδική Κυβέρνηση, κατά τα οποία η ασκηθείσα από την Austro-Mechana αγωγή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001.

77. Οι Amazon EU κ.λπ. υποστήριξαν κατ' αρχάς ότι η μόνη πράξη καθοριστικής σημασίας για την αναγνώριση της διεθνούς δικαιοδοσίας των αυστριακών δικαστηρίων είναι η διάθεση κινητών τηλεφώνων στην αυστριακή αγορά, γεγονός που δεν συνιστά ούτε αδικοπραξία ούτε οιονεί αδικοπραξία κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001.

78. Εν συνεχεία, κατά τις Amazon EU κ.λπ., η υποχρέωση καταβολής δίκαιης αποζημιώσεως συνιστά υποχρέωση καταβολής αμοιβής για πράξεις αναπαραγωγής επιτρεπόμενες από τον νόμο και όχι υποχρέωση αποζημιώσεως για πράξεις αποδοκιμαζόμενες από τον νόμο. Συνεπώς, αγωγή με την οποία επιδιώκεται η καταβολή της εν λόγω δίκαιης αποζημιώσεως δεν «εγείρει ζήτημα ευθύνης του εναγομένου» κατά την έννοια της προμνησθείσας με το σημείο 56 των προτάσεων νομολογίας.

79. Οι Amazon EU κ.λπ. επισήμαναν, τέλος, ότι δικαιολογητική βάση της προβλεπόμενης από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 δίκαιης αποζημιώσεως δεν είναι η προσβολή κάποιου δικαιώματος των δικαιούχων, καθώς αυτοί, βάσει του άρθρου 42 του UrhG, δεν απολαύουν πλέον του δικαιώματος να απαγορεύουν ή να επιτρέπουν τις ιδιωτικές αντιγραφές.

80. Δεν αμφισβητείται βεβαίως ότι η εμπορία κινητών τηλεφώνων και οι ιδιωτικές αντιγραφές κατά το άρθρο 42 του UrhG αποτελούν νόμιμες πράξεις εντός της αυστριακής επικράτειας. Το σύννομο των εν λόγω πράξεων δεν σημαίνει εντούτοις ότι ενδεχόμενη παράβαση, εκ μέρους των Amazon EU κ.λπ., της υποχρεώσεως καταβολής της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής είναι ομοίως νόμιμη.

81. Ειδικότερα, μολονότι οι Amazon EU κ.λπ. επισημαίνουν ορθώς ότι η υποχρέωση μη πραγματοποιήσεως ιδιωτικών αντιγραφών έχει καταργηθεί, το επιχείρημα αυτό στερείται σημασίας στον βαθμό κατά τον οποίο η αγωγή της Austro-Mechana βασίζεται σε παράβαση της «υποκατάστατης» νομικής υποχρεώσεως, ήτοι της υποχρεώσεως καταβολής της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής για την πρώτη διάθεση στην αγορά της Αυστρίας υποθεμάτων εγγραφής.

82. Κατά την άποψή μου, δεν συντρέχει κανένας λόγος συνηγορών υπέρ του αποκλεισμού της θέσεως ότι η παράβαση της εν λόγω υποχρεώσεως καταβολής αμοιβής δύναται να «εγείρει ζήτημα ευθύνης του εναγομένου» και ότι, συνεπώς, αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001, εφόσον συνιστά ζημιογόνο γεγονός κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, ήτοι γεγονός που αποδίδεται στον εναγόμενο (Amazon EU κ.λπ.) και το οποίο φέρεται να προκάλεσε ζημία σε άλλον (Austro-Mechana).

83. Εκτιμώ, συνεπώς, ότι τα προβληθέντα από τις Amazon EU κ.λπ. επιχειρήματα δεν είναι βάσιμα.

84. Με τις γραπτές παρατηρήσεις της η Φινλανδική Κυβέρνηση επισήμανε ότι μεταξύ του γενεσιουργού της ζημίας γεγονότος και της ζημίας επί των οποίων στηρίζεται η ασκηθείσα από την Austro-Mechana αγωγή στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν υφίσταται ο αιτιώδης σύνδεσμος που απαιτείται από το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001. Κατά την εν λόγω κυβέρνηση, με την

αγωγή αυτή επιδιώκεται η είσπραξη εκ του νόμου προβλεπόμενης αποζημιώσεως από επιχειρήσεις που εμπορεύονται υλικούς φορείς, ενώ η ζημία των δικαιούχων δεν προκαλείται από τις εν λόγω επιχειρήσεις αλλά απορρέει από το γεγονός ότι ιδιώτες χρησιμοποιούν τους υλικούς φορείς για την αντιγραφή προστατευομένων έργων ή αντικειμένων.

85. Συναφώς αρκεί η επισήμανση ότι ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της προσαπτόμενης στις Amazon EU κ.λπ. αρνήσεως καταβολής της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής και της ζημίας που η Austro-Mechana φέρεται να υπέστη έχει εγκαθιδρυθεί από τον ίδιο τον Αυστριακό νομοθέτη. Συγκεκριμένα, το άρθρο 42b, παράγραφος 5, του UrhG ορίζει ότι η εν λόγω αμοιβή δεν καταβάλλεται απευθείας στους δικαιούχους αλλά σε εταιρία συλλογικής διαχειρίσεως δικαιωμάτων του δημιουργού όπως είναι η Austro-Mechana, με αποτέλεσμα τη ζημία που απορρέει από ενδεχόμενη άρνηση καταβολής της εν λόγω αμοιβής να υφίσταται η Austro-Mechana και όχι άμεσα οι δικαιούχοι.

86. Συνεπώς, όπως εξήγησα ανωτέρω, με το σημείο 72 των προτάσεων, το «ζημιογόνο γεγονός» επί του οποίου βασίζεται η ασκηθείσα από την Austro-Mechana αγωγή συνίσταται στην προσαπτόμενη στις Amazon EU κ.λπ. παράλειψη καταβολής, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής, παράλειψη η οποία προκάλεσε ζημία στην Austro-Mechana.

87. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Φινλανδική Κυβέρνηση υποστήριξε επίσης ότι το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 δεν δύναται να επεκταθεί σε νόμιμες πράξεις ιδιωτικών αντιγραφών.

88. Συναφώς, η ερμηνεία προς την οποία κλίνω είναι ότι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 δεν εμπίπτουν νόμιμες πράξεις ιδιωτικών αντιγραφών, εμπίπτει όμως οιαδήποτε παράβαση της υποχρεώσεως καταβολής της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής.

89. Τονίζω επίσης ότι η ερμηνεία αυτή δεν θέτει υπό αμφισβήτηση τον σύννομο χαρακτήρα των ιδιωτικών αντιγραφών που πραγματοποιούνται συμφώνως προς το άρθρο 42 του UrhG. Συγκεκριμένα, το άρθρο αυτό δεν εξαρτά το σύννομο των ιδιωτικών αντιγραφών από την τήρηση της υποχρεώσεως καταβολής της προβλεπόμενης από το άρθρο 42b του UrhG αμοιβής.

90. Εκ των προεκτεθέντων συνάγεται ότι ένδικη αγωγή με την οποία επιδιώκεται η καταβολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 δίκαιης αποζημιώσεως, όπως η ασκηθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης, συνιστά «αξίωση η οποία εγείρει ζήτημα ευθύνης του εναγομένου» κατά την έννοια της προμνησθείσας με το σημείο 56 των προτάσεων νομολογίας.

Δ – *Πρακτικές συνέπειες*

91. Εξέθεσα τους λόγους για τους οποίους εκτιμώ ότι ένδικη αγωγή με την οποία επιδιώκεται η καταβολή της προβλεπόμενης από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29 δίκαιης αποζημιώσεως, όπως η ασκηθείσα στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν συνδέεται με «διαφορά εκ συμβάσεως» κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, στοιχείο α', του κανονισμού 44/2001[21] και συνιστά αξίωση η οποία εγείρει ζήτημα ευθύνης του εναγομένου[22]. Κατ' εφαρμογήν της προμνησθείσας με το σημείο 56 των προτάσεων νομολογίας, μια τέτοια αγωγή εμπίπτει, επομένως, στην κατ' άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 έννοια των αξιώσεων «εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας».

21 — Βλ. ανωτέρω, σημεία 58 έως 61 των προτάσεων.

22 — Βλ. ανωτέρω, σημεία 62 έως 90 των προτάσεων.

92. Εξ αυτού συνάγεται ότι τα αυστριακά δικαστήρια έχουν διεθνή δικαιοδοσία να κρίνουν αν το ζημιογόνο γεγονός επήλθε ή ενδέχεται να επέλθει εντός της επικράτειας της Δημοκρατίας της Αυστρίας, στοιχείο του οποίου η εξακρίβωση αποτελεί έργο του αιτούντος δικαστηρίου [23].

93. Η διεθνής δικαιοδοσία των αυστριακών δικαστηρίων στην υπόθεση της κύριας δίκης συνάδει εξάλλου με τον επιδιωκόμενο από το άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 σκοπό. Συγκεκριμένα, κατά το παρελθόν το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι στις διαφορές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας ο δικαστής του τόπου όπου επήλθε ή ενδέχεται να επέλθει το ζημιογόνο γεγονός είναι κατά κανόνα ο πλέον κατάλληλος να αποφανθεί, ιδίως για λόγους εγγύτητας προς τη διαφορά και ευχέρειας στη διεξαγωγή των αποδείξεων [24].

VI – **Πρόταση**

94. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει επί του υποβληθέντος από το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο) προδικαστικού ερωτήματος την ακόλουθη απάντηση:

Κατ' ορθή ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 3, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, καταλέγεται στις αξιώσεις «εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας» κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως ένδικη αγωγή με την οποία επιδιώκεται η καταβολή της δίκαιης αποζημιώσεως που προβλέπεται από το άρθρο 5, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, αποζημιώσεως η οποία, κατά το εθνικό δίκαιο, βαρύνει τις επιχειρήσεις που θέτουν το πρώτο σε κυκλοφορία εντός της εθνικής επικράτειας για εμπορικούς σκοπούς και έναντι αντιτίμου υποθέματα εγγραφής.

23 — Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, η περιλαμβανόμενη στο άρθρο 5, σημείο 3, του κανονισμού 44/2001 φράση «τόπο[ς] όπου συνέβη ή ενδέχεται να συμβεί το ζημιογόνο γεγονός» αναφέρεται τόσο στον τόπο της υλικής εκδηλώσεως της ζημίας όσο και στον τόπο του γενεσιουργού της ζημίας συμβάντος και, ως εκ τούτου, ο εναγόμενος δύναται να εναχθεί, κατ' επιλογήν του ενάγοντος, ενώπιον του δικαστηρίου οιουδήποτε εκ των δύο αυτών τόπων (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Bier, 21/76, EU:C:1976:166, σκέψη 24, περί της ερμηνείας του άρθρου 5, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών· Kronhofer, C-168/02, EU:C:2004:364, σκέψη 16 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και Hejduk, C-441/13, EU:C:2015:28, σκέψη 18 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

24 — Βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις Folien Fischer και Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, σκέψη 38 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), καθώς και Melzer (C-228/11, EU:C:2013:305, σκέψη 27).